

Medelpensioneringsålder, utträdesålder m.m.

Svar på regleringsbrevsuppdrag 2019

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Inledning.....	1
Medelpensioneringsålder	3
Medelpensioneringsålder för allmän pension.....	3
Spridning i uttag av pension.....	4
Utträdesålder	7
Utträdesåldrar	8
Inträdesålder.....	11
Inträdesåldrar	11
Antal år med pensionsrätt.....	13
Intjänande för födda i Sverige.....	13
Intjänandet för utrikes födda.....	17
Internationell jämförelse	19
En jämförelse av antal år i arbetskraften och antal intjänandeår	21
Bilaga 1 Formler för beräkning av medelpensioneringsålder.....	22

-4

Sammanfattning

Under 2018 var den genomsnittliga åldern för att börja ta ut allmän pension 64,6 år medan genomsnittsåldern för att sluta tjäna in till pensionssystemet var 66,5 år. Den genomsnittliga intjänandetiden till pensionen var 42,0 år. I genomsnitt började kvinnor och män att tjäna in till de inkomstgrundande pensionerna från 20,2 års ålder.

Det finns olika definitioner och mått för att mäta genomsnittlig pensionsålder. I rapporten redovisar vi utvecklingen för fyra mått på genomsnittlig pensionsålder, varav ett mått är *Medelpensioneringsålder* och tre mått som mäter *Utträdesålder*. De olika måtten belyser olika perspektiv på vad som kan ses som pensionsålder, när man påbörjar sitt uttag av pension eller när man lämnar arbetslivet. Därutöver redovisar vi tre mått som mäter genomsnittlig inträdesålder på arbetsmarknaden och i pensionssystemet. Vi redovisar också två mått på genomsnittligt antal år med intjänande av pensionsrätter. Tabell 1 sammanfattar de beräknade olika måtten för 2018, eller i vissa fall 2017.

Tabell 1: Genomsnittsålder för Medelpensionering samt in- och utträde

Mått	År i genomsnitt (föregående år)	Förklaring
Medelpensioneringsålder	64,6 (64,6)	Påbörjar uttag av allmän pension
Utträdesålder ur arbetskraften	64,1 (64,0)	Lämnar arbetskraften
Utträdesålder ur lönearbete	62,7 (62,9)	Lönearbete upphör
Utträdesålder ur pensionsintjänande	66,5 (66,4)	Upphör tjäna in pensionsrätter
Inträdesålder i arbetskraften	22,4 (22,5)	Börjar delta i arbetskraften
Inträdesålder i lönearbete	26,4 (26,2)	Påbörjar lönearbete
Inträdesålder i pensionsintjänande	20,2 (20,3)	Börjar tjäna in pensionsrätter
Antal år med pensionsrätt, inrikes födda	42,0 (41,8)	Antal år med intjänande till inkomstgrundad pension för inrikes födda som påbörjade uttag av inkomstpension under året
Antal år med pensionsrätt, utrikes födda	24,8 (24,6)	Antal år med intjänande till inkomstgrundad pension för utrikes födda som påbörjade uttag av inkomstpension under året

I *arbetskraften* ingår både sysselsatta och arbetslösa, givet att de har sökt arbete. Även föräldraledig eller sjukskriven person räknas med i arbetskraften om han eller hon har en bakomliggande anställning. I *lönearbete* ingår de personer som har rena löneinkomster om minst 128 000 kronor under 2018, inklusive inkomster från aktivt bedriven näringsverksamhet. Föräldrapenning, a-kassa, aktivitetsstöd etc. ingår alltså inte i begreppet lönearbete. I *pensionsrättsintjänande* ingår de individer som har pensionsgrundande inkomster och pensionsgrundande belopp. Att åldrarna för pensionsrättsintjänande kan skilja sig åt från åldrarna i lönearbete beror på att den inkomst som pensionsrätt tjänas in på skiljer sig åt från löneinkomst. I pensionsgrundande inkomst socialförsäkringsersättning och delar av löneinkomsten. Pensionsgrundande belopp kan exempelvis tjänas in vid studier och för barnår.

Utvecklingen i medelpensioneringsålder och utträdesålder

Medelpensioneringsåldern har sedan 2011 legat mellan 64,4 och 64,6 år. Den beräknade medelpensioneringsåldern 2018 avviker inte från den trenden. Spridningen för när personer går i pension har ökat över tid. För årskullen född 1938 gick 77 procent i pension vid 65 års ålder och för varje yngre årskull har denna andel minskat, motsvarande siffra för personer födda 1953 var 42 procent.

Utträdesåldern har över tid en stigande trend. För de senast beräknade åren spretar dock utvecklingen mellan de tre utträdesmått där utträde ur lönearbete sjunker något medan utträdet ur arbetskraften och pensionsintjänande fortsätter öka. Män utträder i snitt senare än kvinnor, oavsett vilket mått som används.

Inträdesålder

Inträdesåldern har varit tämligen konstant sedan slutet på 1990-talet. Även för de senast beräknade åren har de tre inträdesmått varit ganska oförändrade. Kvinnor inträder senare än männen i lönearbete och i arbetskraften, men tidigare än männen i pensionsrättsintjänande.

Antal år med intjänande av pensionsrätter

Genomsnittligt antal år med intjänande av pensionsrätter för inrikes födda har ökat stadigt sedan första mätpunkten 2004. De första åren ökade det genomsnittliga antalet år för både män och kvinnor men sedan 2009 har männens genomsnittliga antal år legat runt 42,8 år. Ökningen i genomsnittet beror på att kvinnors genomsnittliga antal år stigit för varje år och fortsätter göra så. Skillnaden mellan könen i genomsnittligt antal år har minskat från 7,7 år till 1,8 år under perioden 2004–2018.

Internationell jämförelse

Vid en jämförelse med andra europeiska länder har Sverige en inträdesålder i arbetslivet som ligger något under EU-snittet. När det gäller förväntat antal år i arbetslivet ligger Sverige högst i EU, både vad avser kvinnor och män.

Inledning

Rapporten är Pensionsmyndighetens svar på 2019 års regleringsbrev. Uppdraget är årligt återkommande och innefattar att redovisa genomsnittlig ålder för uttag av pension, genomsnittlig in- och utträdesålder på arbetsmarknaden samt genomsnittligt antal år i arbete med intjänande av pensionsrätt. Vårt svar visar utvecklingen fram till och med 2018, eller i förekommande fall 2017.

Det finns olika sätt att definiera och mäta genomsnittlig pensionsålder. Valet av definition och mått är beroende av vad det är för beteende i befolkningen man vill fånga. Många gånger är det en fördel att redovisa flera mått för att belysa olika perspektiv på individernas faktiska pensioneringsbeteende.

Pensionsmyndigheten publicerar varje år två typer av statistiska mått för pensionsålder. Dessa mått benämner vi för *medelpensioneringsålder* och *utträdesålder*. Respektive typ innehåller i sin tur ett respektive tre mått som belyser olika perspektiv på pensionsålder.

Medelpensioneringsålder visar genomsnittsåldern för de kvinnor och män som börjar ta ut allmän pension under ett givet år. Inom det allmänna pensionssystemet kan individen påbörja uttag av de inkomstgrundande pensionerna tidigast vid 61 års ålder medan garantipension kan fås först från 65 års ålder. De som påbörjar uttag av allmän pension kan fortsätta arbeta parallellt medan de tar ut pensionen.

De tre mått som ingår i gruppen utträdesålder redovisar tre olika aspekter av utträde. *Utträdesålder ur arbetskraften* visar den genomsnittliga åldern då individerna slutar ingå i arbetskraften. *Utträdesålder ur lönearbete* försöker fånga den genomsnittliga åldern då individerna slutar få inkomst av lön.

Utträdesålder ur pensionsintjänande visar den genomsnittliga åldern för när individerna slutar tjäna in pensionsrätter, det vill säga när de slutar tjäna in till de inkomstgrundande pensionerna i det allmänna systemet.

Utöver medelpensioneringsålder och utträdesålder publicerar Pensionsmyndigheten varje år tre mått som belyser inträdesåldern på arbetsmarknaden och i pensionssystemet. Dessa tre mått är motsatsen till de mått som mäter utträdesåldern och innefattar *Inträdesålder i arbetskraften*, *Inträdesålder i lönearbete* samt *Inträdesålder i pensionsintjänande*.

Ett ytterligare mått som Pensionsmyndigheten publicerar årligen är genomsnittligt antal år med intjänande till de inkomstgrundande pensionerna i det allmänna pensionssystemet, bland dem som började ta ut inkomstpension under året. Måttet redovisas separat för inrikes och utrikes födda.

Genomsnittligt antal år med intjänande för inrikes födda tillsammans med medelpensioneringsålder, samt måtten för inträde och utträde i pensionsintjänandet ger en bild av hur länge individerna i genomsnitt tjänar in till pensionen, när i livet intjänandet sker och hur länge de förväntas leva på den allmänna pensionen.

Till grund för det allmänna pensionssystemet ligger de förvärsaktivitas inkomster och den allmänna inkomstutvecklingen i samhället. Cirka 60 procent av Sveriges totala skatteintäkter kommer från skatt på arbete, främst inkomstskatt och arbetsgivaravgift.¹ Mot bakgrund av den betydelse som förvärsarbete har för de äldres försörjning och övriga delar av välfärden är det också av samhällsekonomiskt intresse att även redovisa de övriga måtten för inträdesålder respektive utträdesålder. Genom att följa utvecklingen av de mått som redovisas i rapporten kan vi bidra till att uppmärksamma eventuella förändringar i människors intjänande till pensionen och deras pensioneringsbeteende.

Beräkningarna i denna rapport är gjorda med uppgifter från Pensionsmyndighetens datalager Pedal samt från Eurostat och Statistiska centralbyrån (SCB).

---

¹ Ekonomistyrningsverket (ESV).

Medelpensioneringsålder

Medelpensioneringsålder mäter den genomsnittliga pensionsåldern bland de kvinnor och män som förändrar sitt uttag av allmän pension under ett givet år.² Förändringen kan bestå i att en person påbörjar sitt uttag av allmän pension överhuvudtaget eller att en person förändrar omfattningen på sitt uttag. I beräkningen viktas partiella uttag av pension om så att exempelvis ett halvt uttag av pension räknas som en halv pensionering. Det är uttagstidpunkten för inkomst- tilläggs- och garantipension som ligger till grund för beräkningarna. Uttag av enbart premiepension ingår inte. Beräkningen är också konstruerad så att variationer i årskullarnas storlek inte påverkar måttet. Den matematiska beskrivningen av medelpensionsåldern kan ses i Bilaga 1.

Medelpensioneringsålder för allmän pension

Medelpensioneringsåldern för 2018 var 64,56 år för de som började ta ut allmän pension under året. Skillnaderna mellan könen är små, 64,52 år för kvinnor och 64,59 år för män. Den genomsnittliga åldern har legat stabilt mellan 64,4 och 64,6 år sedan 2011, se tabell 2.

Tabell 2 Medelpensioneringsålder för uttag av allmän pension

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2005	64,8	64,7	64,8
2006	64,8	64,7	64,7
2007	64,7	64,5	64,6
2008	64,7	64,6	64,7
2009	64,7	64,6	64,6
2010	64,7	64,6	64,7
2011	64,7	64,6	64,6
2012	64,6	64,5	64,6
2013	64,6	64,5	64,5
2014	64,6	64,4	64,5
2015	64,6	64,5	64,6

² Tidigare år har ytterligare två mått kring medelpensionering redovisats. Båda måtten tar hänsyn till sjukersättning utöver uttag av allmän pension. Dessa mått finns framräknade i underlaget till rapporten men kommer inte diskuteras närmare här.

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2016	64,5	64,5	64,5
2017	64,6	64,6	64,6
2018	64,5	64,6	64,6

Källa: Beräkningar gjorda med underlag från Pedal och SCB

Regeringens förslag om så kallad riktålder med mera innebär att en höjning av den lägsta pensionsåldern får en temporär effekt på medelpensionsåldern, enligt våra beräkningar, där den höjs under det första året för att sedan gå tillbaka.³ Beräkningar gjorda på 2018 års data där pensioneringar för 61-åringarna helt pausas visar på en höjd pensionsålder på 0,3 år till 64,9 år det år då ingen kan gå i pension vid 61 års ålder. Om samma antal sedan antas gå i pension vid 62 år går medelpensioneringsåldern tillbaka till samma nivå som vi ser idag med enbart en marginell höjning av medelpensionsåldern. Först när den föreslagna höjningen av ”garantipensionsåldern”, riktåldern, slår igenom kan vi förvänta oss en mer permanent höjning av medelpensioneringsåldern, givet att inga större motverkande förändringar i pensioneringsbeteendet inträffar.

Spridning i uttag av pension

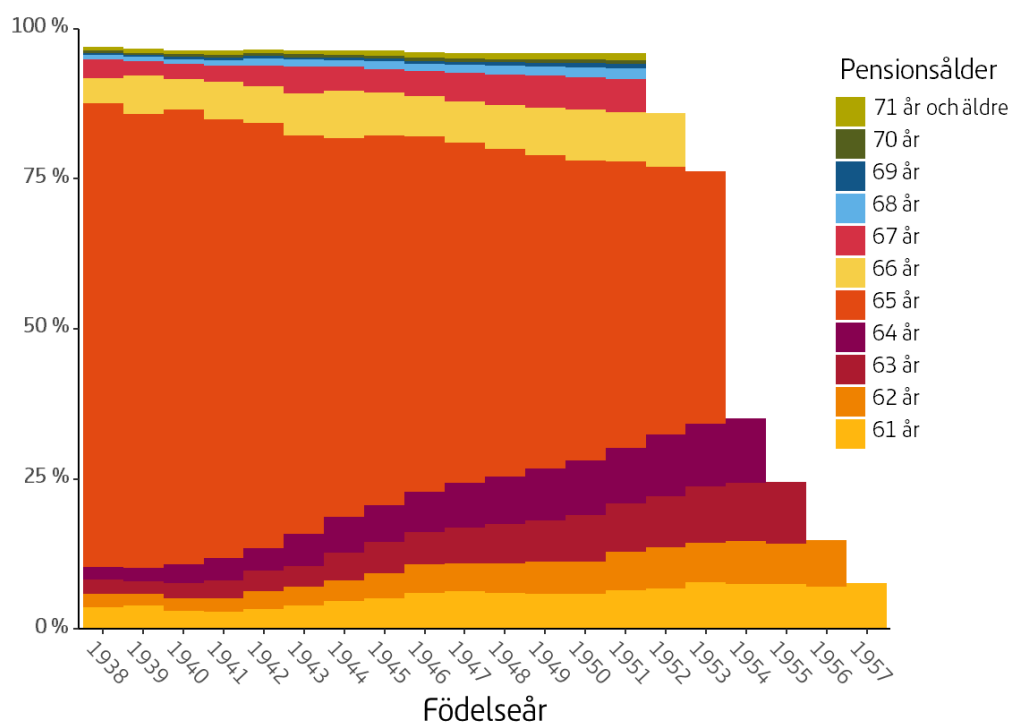
Utvecklingen av medelpensioneringsåldern kan ge intrycket av att pensioneringsbeteendet förändras relativt lite mellan åren. Studerar vi istället spridningen över tid ser man att så inte är fallet, se figur 1.

---

³ Det är lägsta nivå i åldern för att få inkomstpension som börjar höjas 2020, från 61 år till 62 år.

Figur 1 Andel nyblivna pensionärer per ålder och årskull

Figuren visar andelen individer inom respektive årskull som började ta ut allmän pension vid en viss ålder.

Källa: Pedal

För årskullen född 1938 gick 77 procent i pension vid 65 år. För varje efterföljande årskull minskar andelen som gått vid 65 års ålder. I årskull 1953, som fyllde 65 år under 2018, var det 42 procent som gick i pension vid 65 år. Det är en större andel av de nyblivna pensionärerna som väljer att gå både före och efter 65 år i jämförelse med tidigare års pensionärer.

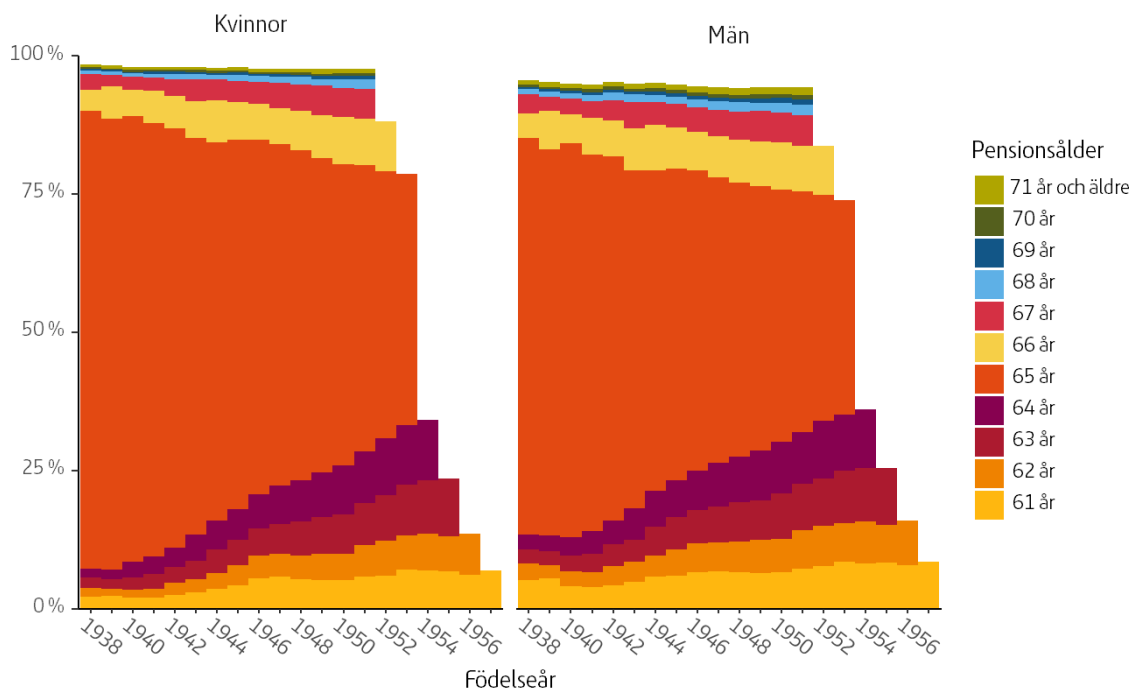
Den positiva livslängdsutvecklingen innebär att, vid konstant pensionsålder, så minskar den allmänna pensionens värde för varje yngre årskull. Det gör att det möjligen är lättare att förstå varför andelen personer som tar ut sin pension senare ökar, än vad det är att förstå att andelen som tar ut sin pension tidigt också ökar. Förhållandet kan eventuellt förklaras av att det blivit vanligare att personer väljer, av sig själva eller efter att de blivit rådda, att ta ut sin pension tidigt för att investera den i någon finansiell sparprodukt. En kompletterande förklaring är att den allmänna pensionens minskning mer eller mindre balanserats av ökande tjänstepensioner

Notera i figur 1 att när alla personer i en årskull har gått i pension summerar alla andelarna för årskullen till 100 procent. I figuren kan man se att inte ens andelarna för årskullen födda 1938 når till 100 procent. Det beror på att ett fåtal personer i åldersgruppen ännu inte har påbörjat sitt uttag av pension. I stor utsträckning handlar det om personer som bor utomlands och risken finns att de aldrig börjar ta ut sin svenska pension.

En jämförelse mellan kvinnor och män visar att utvecklingen ser lika ut för könen men att männen för alla årskullar i större utsträckning pensionerat sig

före eller efter 65 års ålder, se figur 2. År 2018 var det 46 procent av kvinnorna och 39 procent av männen som började ta ut sin allmänna pension vid 65 år.

Figur 2 Andel nyblivna pensionärer per årskull, ålder och kön

Källa: Pedal

Det finns olika förklaringar till att kvinnor är mer benägna att gå i pension vid 65 års ålder. En påverkande faktor är att kvinnor i pensionsålder oftare har sjukersättning än män, för personer med sjukersättning övergår ersättningen per automatik i allmän pension när de fyller 65 år. Kvinnor har också oftare ett lägre intjänande till pension än män och det gör att det är vanligare att en kvinna är berättigad till garantipension. Garantipensionen beviljas tidigast från 65 års ålder och generellt finns det inget att vinna på att skjuta upp uttaget. Dessa två anledningar sammantaget är troligtvis de främsta förklaringarna till att det är vanligare att kvinnor börjar ta ut allmän pension vid 65 års ålder.

Länge har 65 år setts som den normala åldern för pensionering. Figur 1 och 2 visar att denna norm alltjämt är stark men att den är på väg att lösas upp.

Utträdesålder

Utträdesålder försöker mäta den genomsnittliga tidpunkten då individen lämnar arbetslivet, i någon mening ”slutar jobba”. Vi redovisar tre olika varianter på måttet, där skillnaden främst ligger i vad individen utträder från. Dessa mått är

- Utträdesålder ur arbetskraften
- Utträdesålder ur pensionsrättsintjänande
- Utträdesålder ur lönearbete

Sammantaget kan de tre måtten verka som indikatorer på olika utvecklingar i samhället, och var för sig fånga upp olika förändringar.

Det finns vissa skillnader i data och metod mellan måtten⁴. Gemensamt för måtten är att de är framtagna på liknande sätt som när man i befolkningsstatistiken beräknar den förväntade återstående medellivslängden. Utträdesåldern innehåller därmed ett slags prognosmoment och bör egentligen kallas för den förväntade utträdesåldern.

Inget av de tre måtten beskriver således det faktiska utträdet, då detta inte lätt kan definieras, bland annat beroende på att en person kan utträda flera gånger. Det är ju inte nödvändigtvis så, att det sista utträdet skulle vara det mest intressanta. Den absoluta nivån på måtten är beroende av vilka definitioner som används och därmed i viss mån godtycklig. Det som är av intresse är delvis att jämföra olika grupper eller länder och dels att följa utvecklingen över tid.

Utträdesålder ur arbetskraften använder statistik från arbetskraftsundersökningarna (AKU), vilket är enkätundersökningar som görs av SCB. I arbetskraften ingår både sysselsatta och arbetslösa, givet att de aktivt söker arbete. Även en föräldraledig eller sjukskriven person (med bakomliggande anställning) räknas med i arbetskraften.⁵

Utträdesålder ur pensionsrättsintjänande har som syfte att beskriva vid vilken ålder intjänandet i det allmänna pensionssystemet upphör. Att det kan skilja sig från när utträdet ur arbetskraften och ur lönearbete sker beror på att pensionsrätt intjänas för socialförsäkringsersättning samt för så kallade pensionsgrundande belopp. Pensionsgrundande belopp kan exempelvis tjänas in vid studier och för barnår.

---

⁴ För närmare genomgång av måtten *Utträdesålder ur pensionsrättsintjänande* och *Utträdesålder ur lönearbete* se ”Registerbaserad in- och utträdesålder” Pensionsmyndigheten 2016-06-29. För beskrivning av metoden som används för måttet *Utträdesålder ur arbetskraften* se ”Hur länge arbetar vi i Sverige?” Försäkringskassan Analyserar 2007:6 och ”Arbetslivets längd” Pensionsmyndigheten 2011-10-10.

⁵ SCB har periodvis publicerat ett mått ”Etableringsålder” som visar vid vilken ålder 75 % av befolkningen är sysselsatt. Det måttet påverkas dock relativt kraftigt av konjunktursvängningar. En anledning till detta är att andelen sysselsatta vid en konjunkturedgång sjunker kraftigare än andelen i arbetskraften (där både sysselsatta och arbetslösa ingår).

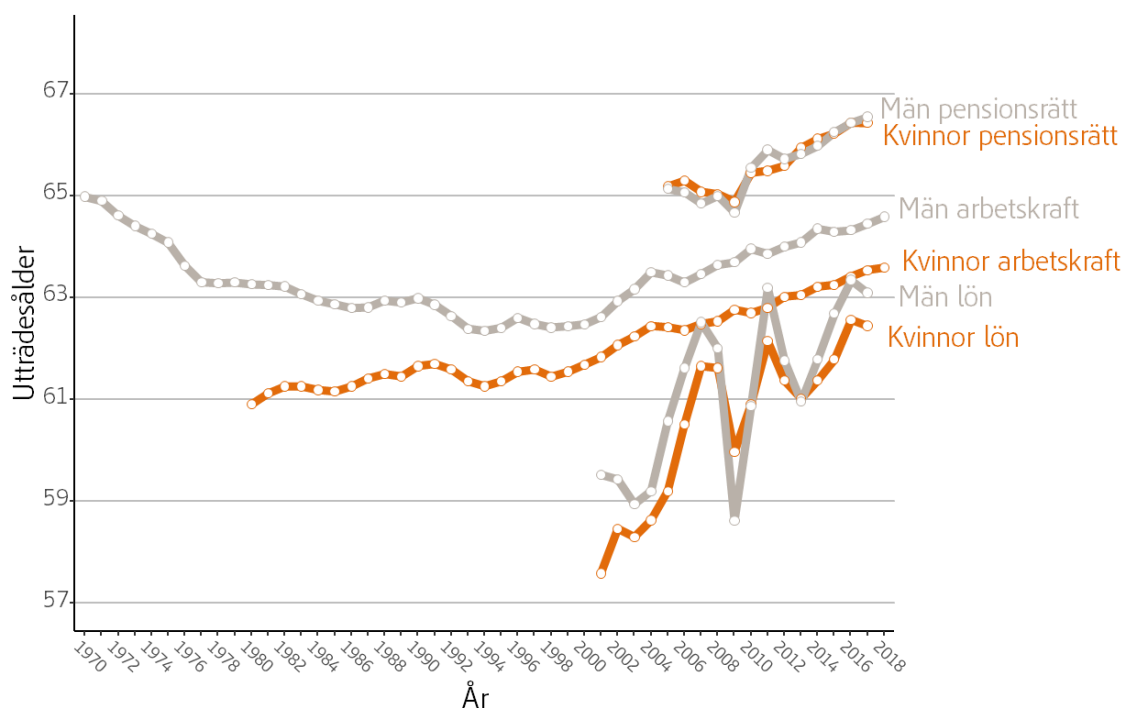
Utträdesålder ur lönearbete syftar till att ha ett samhällsekonomiskt perspektiv som visar när personer i genomsnitt slutar att försörja sig själva genom förvärvsarbete. Endast rena löneinkomster räknas med, inklusive inkomster från aktivt bedriven näringsverksamhet. Föräldrapenning, sjukpenning, a-kassa, aktivitetsstöd etc. är alltså borträknade. Gränsen för när en person kan anses försörja sig är satt till en inkomst före skatt på 2,0 inkomstbasbelopp, vilket 2019 motsvarar 128 800 kronor.

De senare två måtten utgår från pensionsrätter som fastställs först 2 år efter inkomståret. Detta innebär att måtten nu kan redovisas till och med år 2017. Utträdesålder ur arbetskraften däremot kan redovisas till och med år 2018.

Utträdesåldrar

Utvecklingen mellan de senast beräknade åren spretar något. Utträdesåldern ur arbetskraften stiger, medan utträdet ur lönearbete sjunker och utträdet ur pensionsrättsintjänande är relativt oförändrat. Förändringen i utträdesålder ur arbetskraften mellan 2017 och 2018 beror på att allt större andel i åldrarna över 50 arbetar.

Figur 3 Utträdesålder mätt med olika metoder

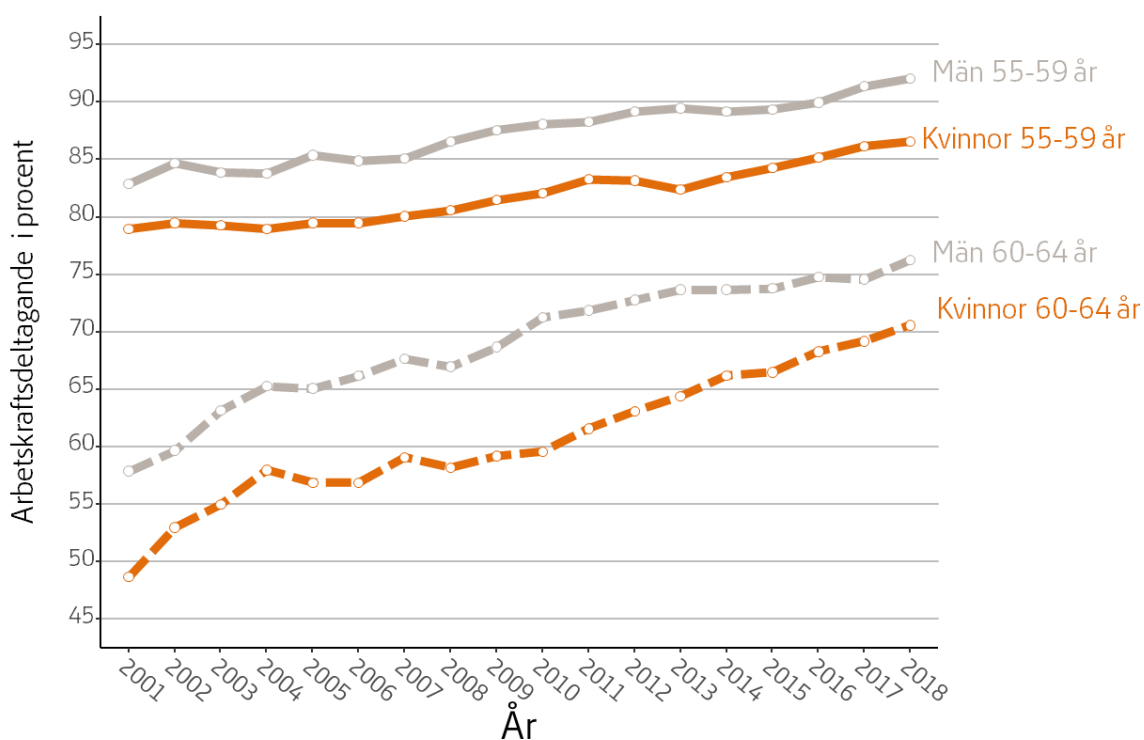
Källa: Bearbetningar av data från Pedal, SCB och Eurostat

Den något sjunkande utträdesåldern ur lönearbete mellan 2016 och 2017 kan eventuellt bero på den ökade invandringen under 2015, som slår igenom

i statistiken först 2017⁶. Att de andra utträdesmåten inte påverkas i samma omfattning av detta beror på att ribban för när man räknas som att ha utträtt är väsentligt lägre satt för dessa mått.

Den långsiktiga ökningen av utträdesåldern speglar framförallt att andelen som fortsätter jobba i högre åldrar stigit över tid. Arbetskraftsdeltagandet i åldrarna 55 till 74 ökar också i alla grupper mellan 2017 och 2018, se figur 4 och 5. Det bör noteras att statistiken är baserad på en urvalsundersökning och som sådan är behäftad med en viss osäkerhet. Förändringarna mellan exempelvis 2017 och 2018 är inte säkerställda.

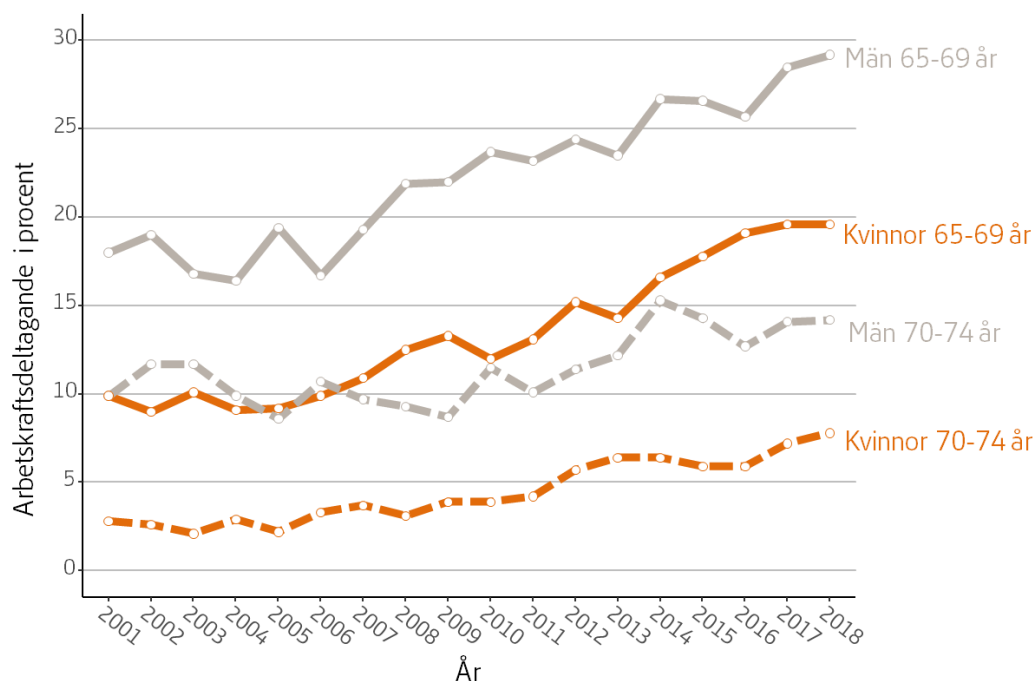
Figur 4 Arbetskraftsdeltagande i procent av befolkningen, 55-64 år

Källa: Eurostat

⁶ I beräkningen för utträde ur lönearbete och pensionsrättsintjänande räknas endast med de personer som varit folkbokförda i Sverige över minst 1 månadskifte under 3 år i följd. De personer som immigrerade under 2015 och även fick uppehållstillstånd under det året kan ha varit folkbokförda tre år i rad år 2017 och påverkar utfallet först då.

Figur 5 Arbetskraftsdeltagande i procent av befolkningen, 65-74 år

Källa: Eurostat

Den föreslagna höjningen av lägsta ålder för uttag av allmän pension från 61 till 62 från januari 2020 skulle troligen innebära marginellt höjda utträdesåldrar enligt alla tre mått. Den föreslagna höjningen av lägsta ålder för uttag av garantipension från 65 till 66 skulle däremot sannolikt innebära en ganska kraftig höjning av utträdesåldern ur pensionsrättsintjänande. Detta då högsta ålder för uppbärande av sjukersättning i så fall också höjs, och de flesta som uppbär sjukersättning tjänar också in pensionsrätt. Påverkan på de andra utträdesåldersmåttan beror främst på i hur stor utsträckning 65-årsnormen rubbas i och med lagändringarna.

En höjning av åldern för ”avgångsskyldighet” från 67 till 69 år enligt lagen om anställningsskydd skulle sannolikt höja alla utträdesåldrar. Samma ålder höjdes år 2003 från 65 till 67 vilket förmodligen spelat viss roll när det gäller andelen som arbetar vidare efter 65.

Inträdesålder

Inträdesålder försöker fånga den ålder då individer i genomsnitt börjar arbeta och tjäna in till pensionssystemet. Vi redovisar tre olika varianter på måttet⁷, där skillnaden främst ligger i vad man inträder i, alltså vad vi menar med ”börja jobba”. De tre måtten är

- Inträdesålder i arbetskraften⁸
- Inträdesålder i pensionsintjänande
- Inträdesålder i lönearbete

Måtten beräknas på ungefär samma sätt som motsvarande mått för utträdesålder, bara det att man så att säga räknar ”spegelvänt”.

Inträdesåldrar

Inträdesålder i arbetskraften och i pensionsrätt är i princip oförändrade mellan de senast beräknade åren, se figur 6. Den något höjda inträdesåldern i lönearbete kan eventuellt bero på den ökade invandringen under 2015, som slår igenom i statistiken först 2017⁹. Främst är det en lägre andel personer i lönearbete i åldrarna 20–25 som påverkar. Att de andra inträdesmåtten inte påverkas i samma omfattning beror troligen på att ribban för att tillhöra arbetskraften eller tjäna in pensionsrätter är väsentligt lägre satt.

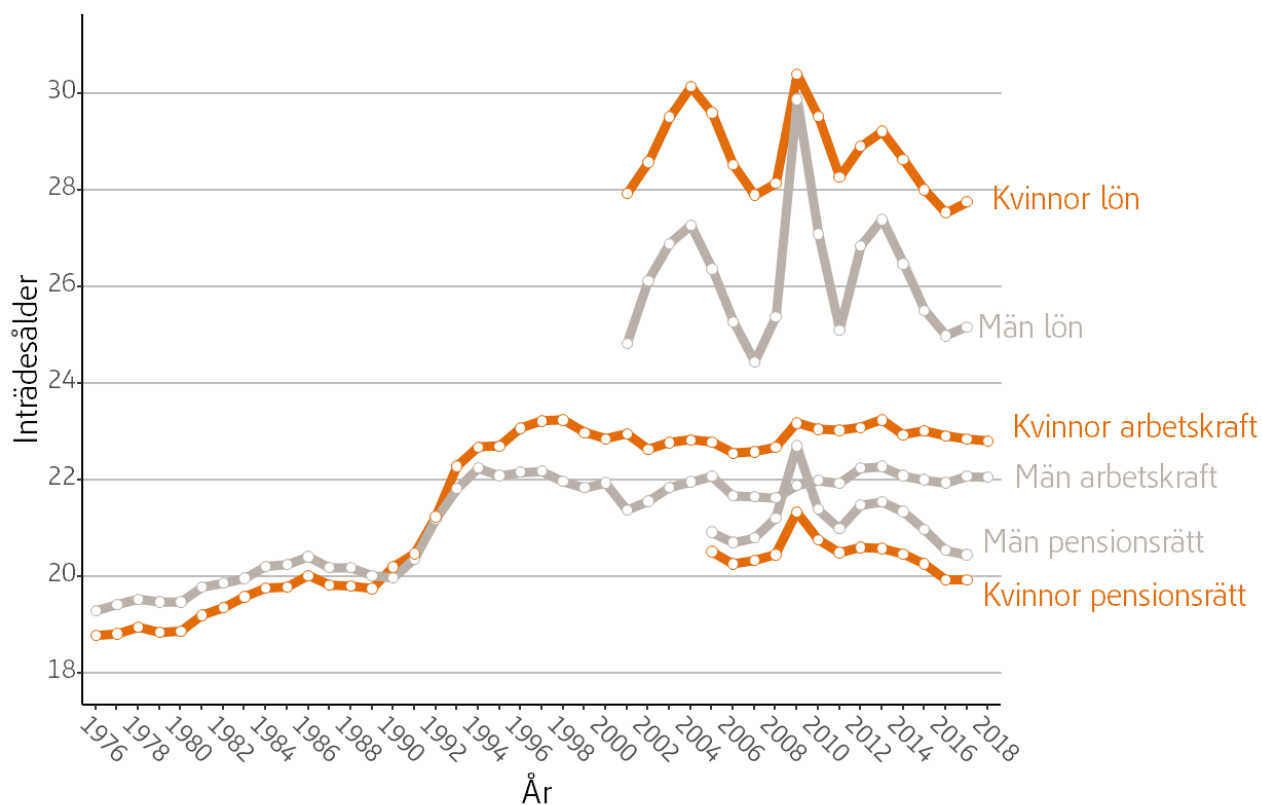
---

⁷ I tidigare versioner av denna rapport har ytterligare två mått på inträdesålder redovisats. Dessa mått utgår från arbetskraftsundersökningarna men tar andra hänsyn till deltidsarbete och feriearbete än det mått som används här. Resultaten för dessa mått finns redovisade i dataunderlaget som bifogas till denna rapport.

⁸ För att man i här ska ses som att ha inträtt enligt ”inträdesålder i arbetskraften” krävs för sysselsatta personer minst 20 timmars arbete per vecka exklusive arbete under sommarmånaderna.

⁹ I beräkningen för utträde ur lönearbete och pensionsrättsintjänande räknas endast med de personer som varit folkbokförda i Sverige över minst 1 månadsskifte under 3 år i följd. De personer som immigrerade under 2015 och även fick uppehållstillstånd under det året kan ha varit folkbokförda tre år i rad år 2017 och påverkar utfallet först då.

Figur 6 Inträdesålder mätt med olika metoder

Källa: Bearbetningar av data från Pedal, SCB och Eurostat

Under 1970- och 80-talen ökade inträdesåldern i arbetskraften långsamt, för att vid 1990-talskrisen skjuta i höjden. Efter krisen har inträdesåldern varit tämligen konstant oavsett mått, vilket möjligtvis talar emot de inlägg i den allmänna debatten som framför att ungdomar i Sverige börjar arbeta allt senare.

Det kan anmärkas att inträdesåldern var högre för män än för kvinnor före 90-talskrisen. Orsaken till kvinnor på senare år har en högre inträdesålder än män torde vara att andelen kvinnor som studerar har ökat kraftigare än för männen.

Antal år med pensionsrätt

I det här kapitlet redovisar vi genomsnittligt antal år med pensionsrätt för de individer som under 2018 påbörjade uttag av inkomstpension.

Beräkningarna görs separat för inrikes och utrikes födda personer. Detta då utvecklingen över tid i antal år annars skulle påverkas starkt av hur stor andel av de som pensionerades under året som föddes utomlands. Ett annat skäl är att i möjligaste mån exkludera de som endast arbetat något år i Sverige och inte bor kvar i landet efter pensionering.

Beräkningen görs bara för personer med minst ett intjänandeår¹⁰. Sett till både inrikes och utrikes födda var det 3 350 personer som inte hade några intjänandeår av totalt 119 700 personer som började ta ut pension 2018. Såväl utrikes födda kvinnor som män är starkt överrepresenterade i gruppen som inte hade några intjänandeår.

Intjänandeåren har summerats fram till och med året före första uttag av pension. Detta innebär att intjänande som eventuellt sker efter uttaget av pension inte räknas med, vilket medför en viss underskattning av antalet år med intjänande. Skälet till att endast räkna intjänandet fram till och med året för uttag av pension är att säkerställa jämförbarhet över tid.

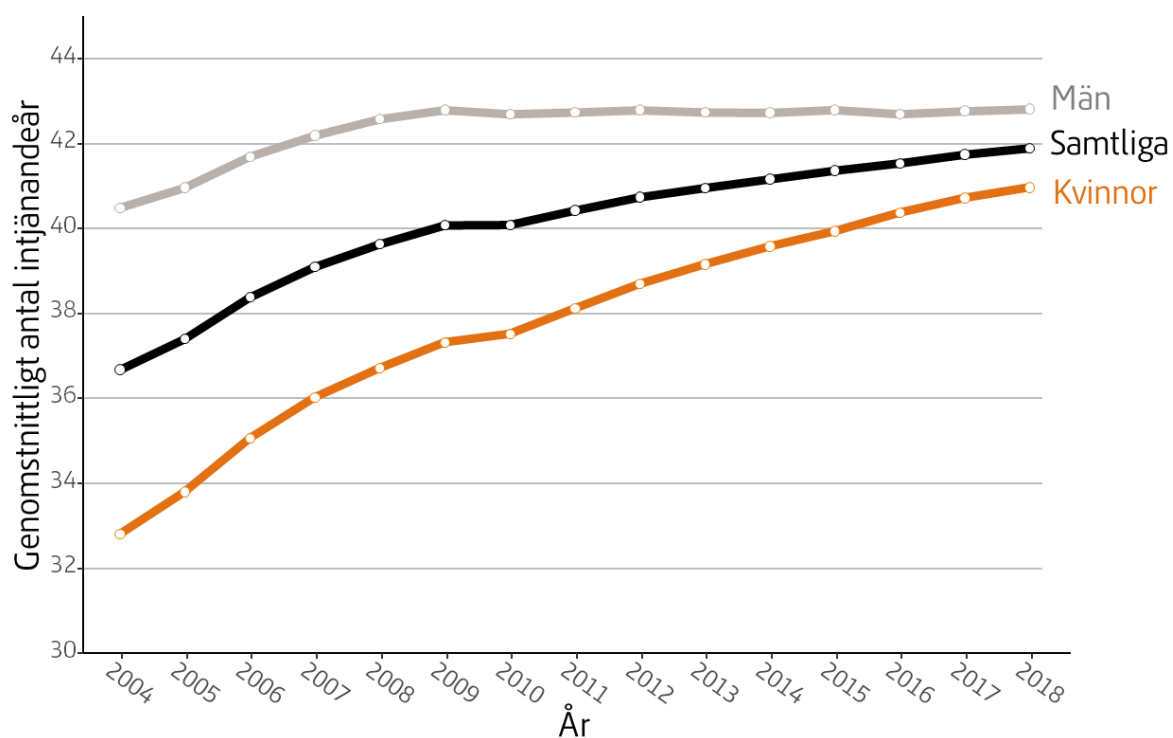
Intjänande för födda i Sverige

Genomsnittligt antal år med pensionsrätt har för 2018 beräknats till 42,0 år vilket är något högre än för 2017 då genomsnittet låg på 41,8 år. Figur 7 nedan visar utvecklingen över tid.

---

¹⁰ Kriteriet för att en person ska få tillgodoräkna sig ett inkomstår är att han eller hon har tjänat in minst ett förhöjt prisbasbelopp under året. Inkomster som räknas med är 1) pensionsgrundande inkomst för anställda av lönearbete, 2) pensionsgrundande inkomst för anställda med sjukpenning, föräldrapenning, aktivitetsersättning, sjukersättning, arbetslöshetsstöd m.m., 3) pensionsgrundande inkomst för egenföretagare av lönearbete, 4) pensionsgrundande inkomst för egenföretagare med sjukpenning, föräldrapenning, aktivitetsersättning, sjukersättning, arbetslöshetsstöd m.m. och 5) ATP-poäng. Pensionsgrundande belopp exkluderas från beräkningen av intjänandeår, då pensionsgrundande belopp saknar koppling till individens förvärvsarbete.

Figur 7 Genomsnittligt antal intjänandeår för personer som är födda i Sverige och tog ut pension 2018

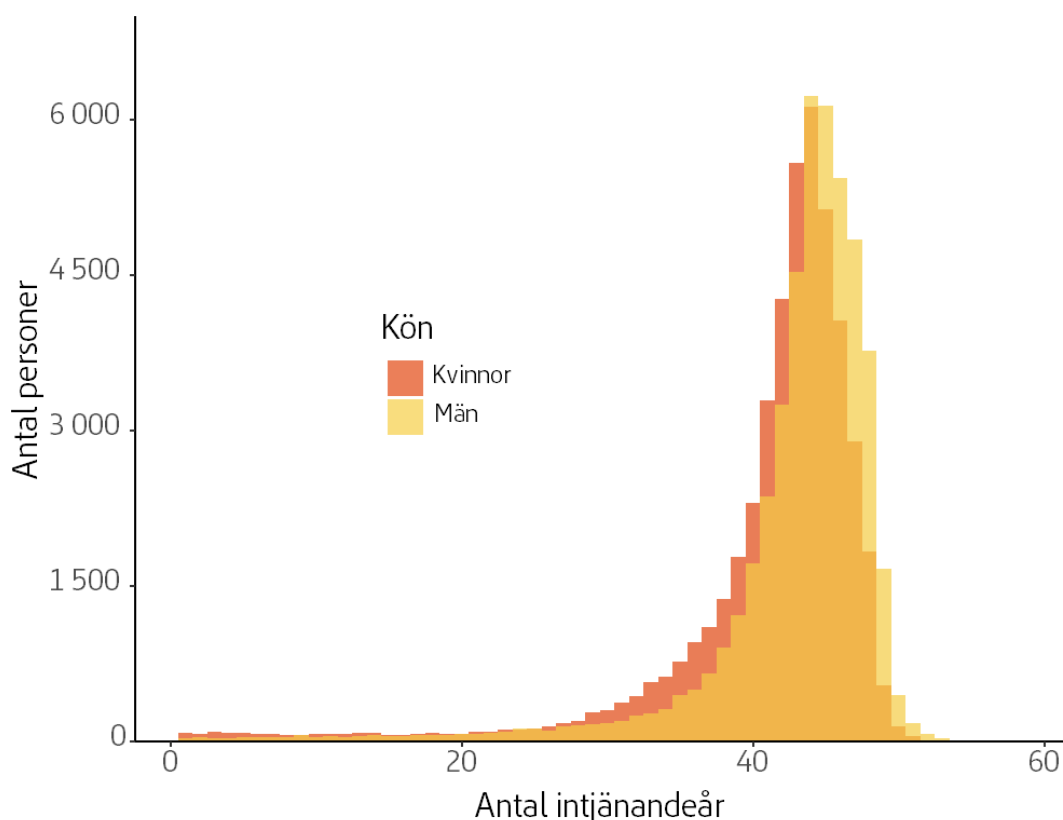

Källa: Pedal

Vi ser att för hela perioden 2004–2018 har kvinnor färre intjänandeår i genomsnitt än män men att det genomsnittliga antalet intjänandeår har ökat snabbare för kvinnor än för män. Skillnaden mellan könen har minskat från 7,7 år till 1,8 år under perioden.

Figur 8 nedan visar spridningen av antalet intjänandeår för personer som började ta ut inkomstpension 2018. För både män och kvinnor är fördelningen av antalet år skev samtidigt som typvärdet (det antal intjänandeår som är vanligast) är 44 år för båda könen.

Figur 8 Fördelning av antal intjänandeår för de som började ta ut inkomstpension under 2018, födda i Sverige

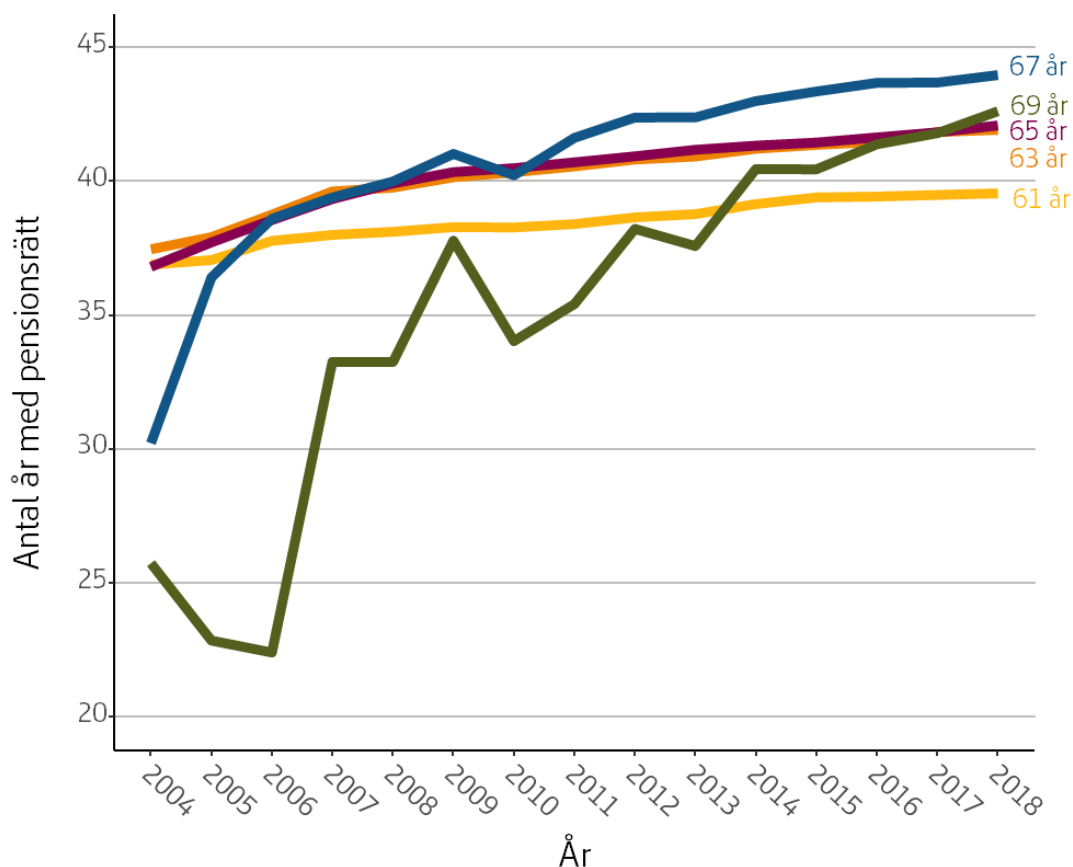
Bilden visar fördelningen av antal intjänandeår för män och kvinnor. Staplarna för kvinnor och män är placerade ovanpå varandra, den mörkare nyansen av orange indikerar att grupperna överlappar.

Källa: Pedal

En stor andel, drygt 80 procent, av de personer som började ta ut inkomstpension 2018 hade fler än 40 intjänandeår. Motsvarande andel för män var 85,5 procent medan andelen för kvinnor var 76,6 procent.

I figur 9 ser vi genomsnittligt antal intjänandeår för åldrarna 61-70 år som tog ut inkomstpension mellan 2014–2018. Figuren visar intjänandeår för män och kvinnor totalt. Vi ser dock samma mönster när vi studerar män respektive kvinnor separat.

Figur 9 Genomsnittligt antal intjänandeår per pensionsålder och år

Bilden visar genomsnittligt antal år med intjänande till allmän pension per ålder för pensionering för ett urval av åldrar.

Källa: Pedal

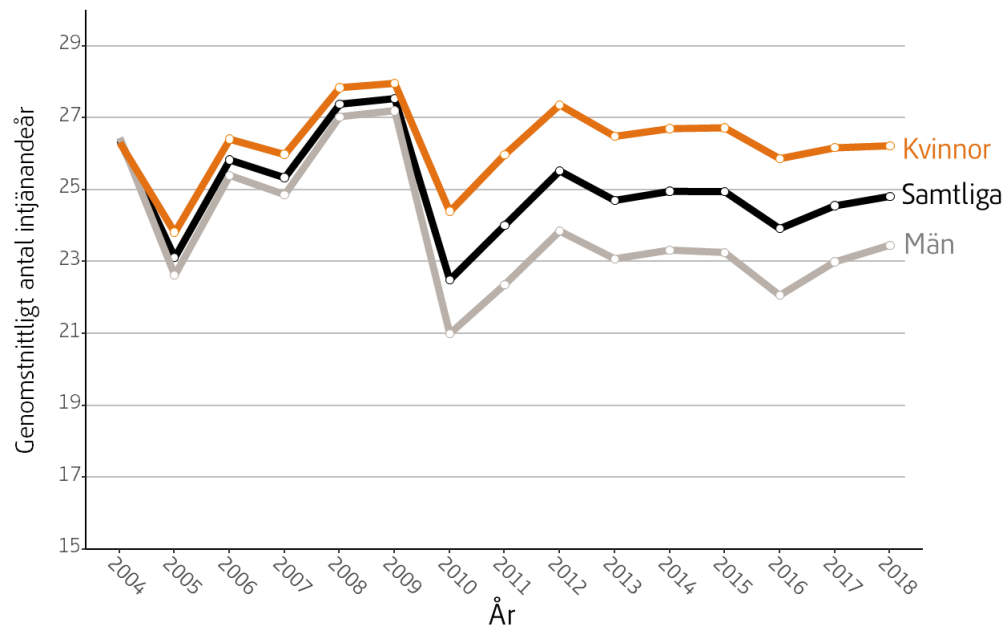
För alla åldrar ökar det genomsnittliga antalet intjänandeår för varje år som går men mest för de högre åldrarna. En orsak till det låga antalet intjänandeår för de som tar ut pension sent kan vara att det finns en överrepresentation av egenföretagare i gruppen 68–70-åringar, 12 procent jämfört med 5 procent i gruppen 65-åringar. Egenföretagare har generellt lägre antal intjänandeår än övriga.

Antalet intjänandeår för personer som började ta ut inkomstpension 2018 har ökat något för alla åldrar.

Intjänandet för utrikes födda

Utrikes födda har väsentligt lägre genomsnittligt antal intjänandeår, se figur 10. För 2018 var genomsnittet 24,8 år. Kvinnor hade ett högre genomsnitt än män, 26,2 år för kvinnor och 23,5 år för män.

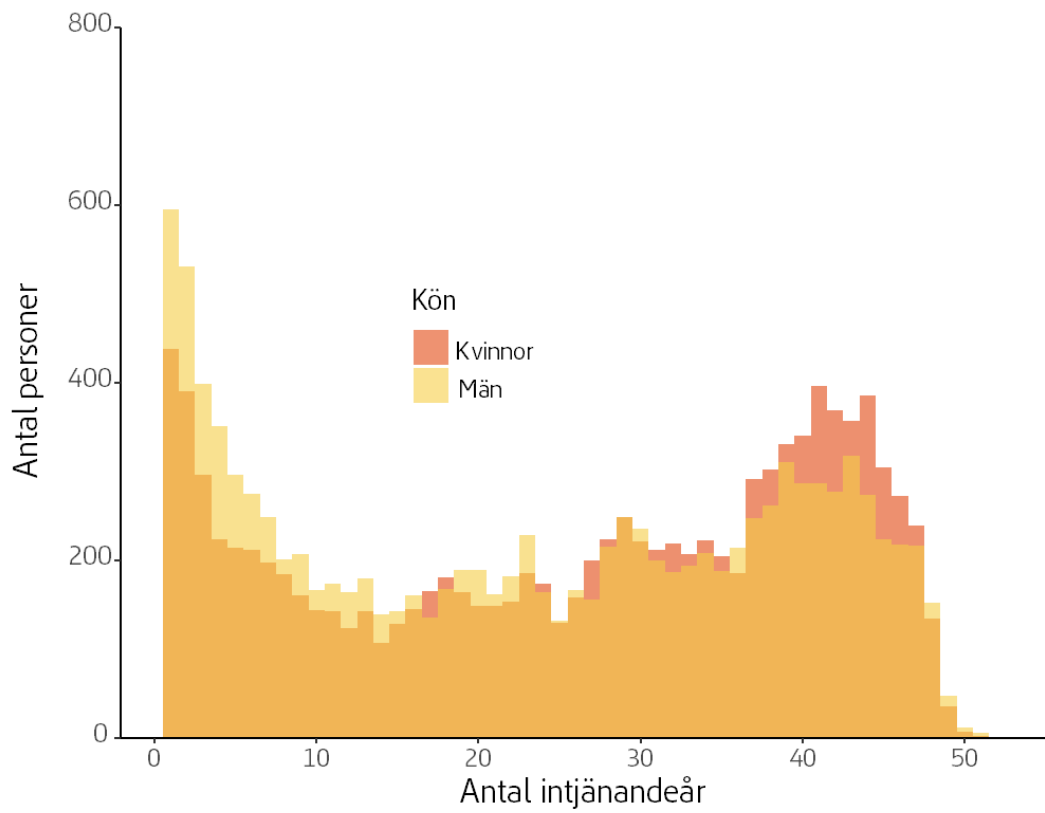
Figur 10 Genomsnittligt antal intjänandeår för utrikes födda

Källa: Pedal

Fördelningen av antal år med pensionsintjänande i gruppen utrikesfödda kan ses i figur 11. Spridningen är väldigt stor i denna grupp och medelvärden blir därför inte ett representativt mått. Både bland kvinnor och män finns en stor grupp med ett fåtal år av intjänande och även många individer med över 40 års intjänande.

Figur 11 Fördelning av antal intjänandeår för pensionerade 2018, utrikes födda

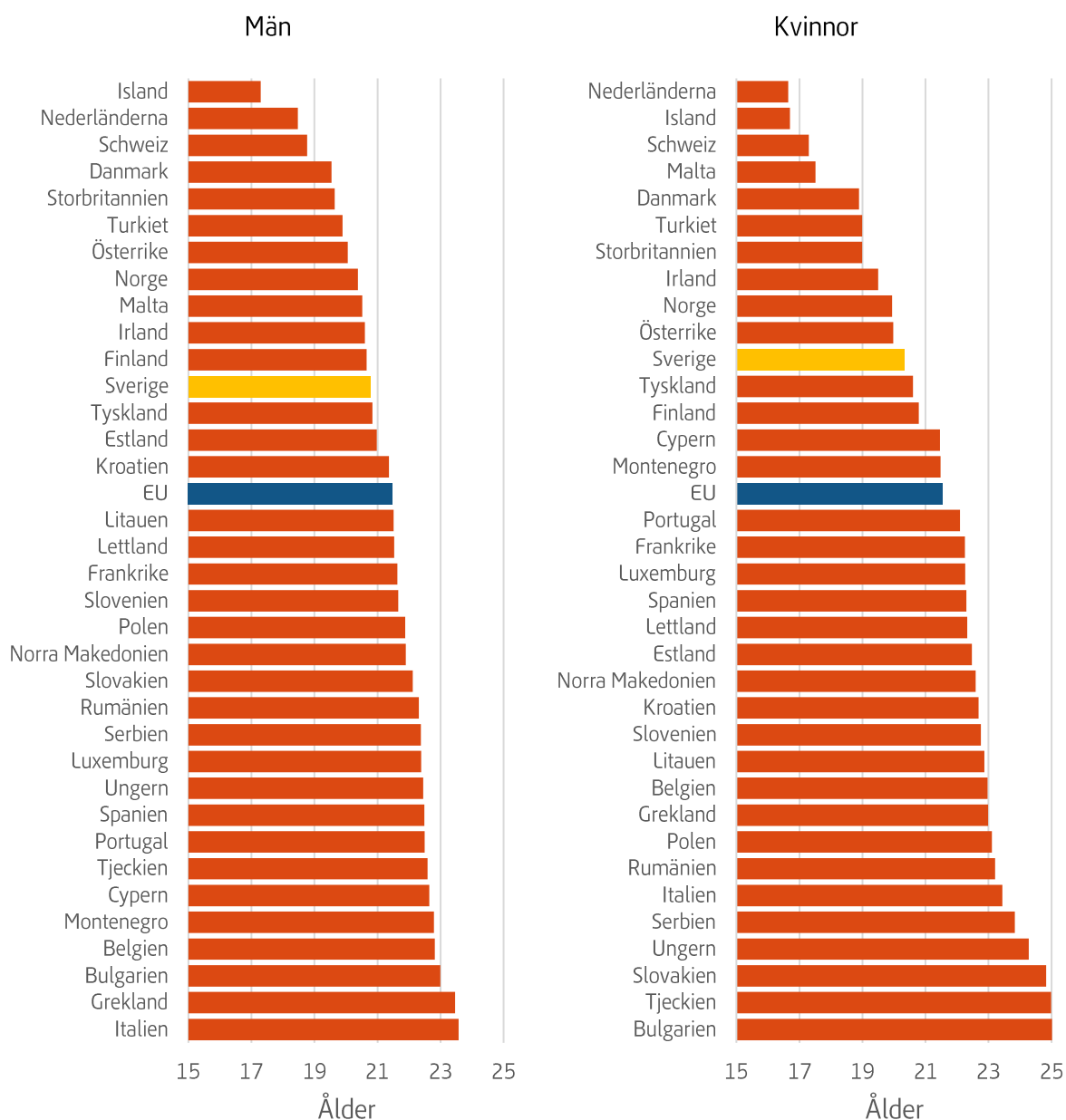
Bilden visar fördelningen av antal intjänandeår för män och kvinnor. Staplarna för kvinnor och män är placerade ovanpå varandra, den mörkare nyansen av orange indikerar att grupperna överlappar.

Källa: Pedal

Internationell jämförelse

Vi använder statistik över arbetskraftsdeltagande för att jämföra inträdesåldern och förväntad antal år i arbetskraften mellan Sverige och andra länder¹¹. Sverige befinner sig under EU-genomsnittet för när kvinnor respektive män inträder i arbetskraften, se figur 12.

Figur 12 Inträdesålder under 2017

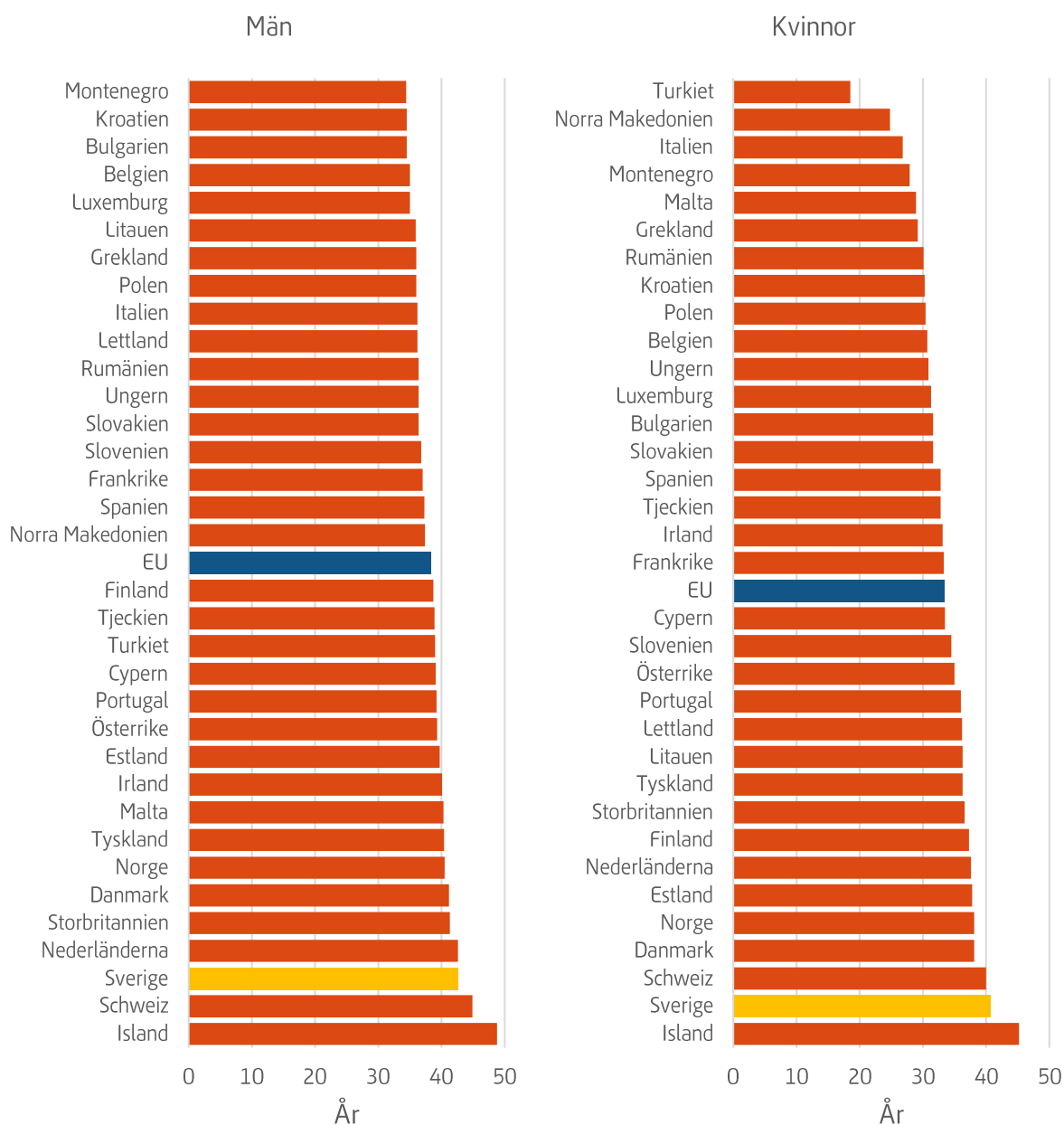

Källa: Bearbetning av data från Eurostat

¹¹ AKU kan användas för att göra jämförelser med andra länder, då undersökningarna är standardiserade.. För att göra jämförelsen gör vi en variant på vår beräkning av inträdesålder i arbetskraften där vi delvis gör en del förenklingar och delvis sätter villkoret för förvärsarbete till 1 timme per vecka.

Eurostat beräknar sedan några år ett mått för förväntat antal år i arbetslivet, se figur 13. Detta mått visar inte när man i snitt utträder eller inträder, utan kan ses som en prognos för hur länge dagens 15-åringar kommer tillhöra arbetskraften. Sverige ligger här högst i EU både för män och kvinnor.

Figur 13 Förväntat antal år i arbetslivet under 2017

Källa: Eurostat, 'Duration of working life'

En jämförelse av antal år i arbetskraften och antal intjänandeår

I de två senaste kapitlen har vi redovisat dels antal intjänandeår för personer som har börjat ta ut inkomstpension och dels förväntat antal år i arbetslivet. Dessa två delar skulle kunna sättas i relation till varandra för att få en uppfattning om hur många intjänandeår dagens 15-åringar kommer att ha tjänat in när de går i pension om cirka 50 år. Ett år i arbetslivet bör ungefär motsvara ett intjänandeår. Jämförelsen är förstås osofistikerad men skulle kunna ge en grov indikation om riktningen framåt i tiden.¹² Samtidigt är beräkningarna av förväntat antal år i arbetskraften baserade på tidigare generationers beteende på arbetsmarknaden och beaktar alltså inte eventuella beteendeförändringar.

När vi jämför dessa två delar för 2018 ser vi att det genomsnittliga antalet intjänandeår för män var 42,9 och för kvinnor 41,1 medan förväntat antal år i arbetslivet för män var 42,6 och för kvinnor 40,7. Resultaten indikerar att kvinnor framöver skulle reducera antalet år med intjänande till pensionssystemet. Vi menar att det inte är en trolig utveckling i och med att trenden i arbetskraftsdeltagande bland yngre årskullar av kvinnor är stigande. I ljuset av de stigande utträdesåldrarna bland både kvinnor och män samt de planerade höjningarna av åldersgränserna i pensionssystemet är det mer sannolikt att antalet intjänandeår kommer att öka både bland kvinnor och män.

---

¹² I jämförelsen ingår enbart antal intjänandeår för personer födda i Sverige. Utfallet av måttet för förväntat antal år i arbetslivet påverkas inte av att människor migrerar. Däremot haltar jämförelsen något då statistiken över antal intjänandeår blir högre av att vi bara har med personer som överlevt tills att de kan ta ut allmän pension. Personer som avlider innan hinner i snitt inte tjäna in lika många intjänandeår. Å andra sidan räknas inte intjänandeår som sker efter att pensionen tagits ut för första gången med vilket gör att antal intjänandeår underskattas något.

Bilaga 1 Formler för beräkning av medelpensioneringsålder

När vi beräknar medelpensioneringsåldern gör vi enligt följande:

Sätt

z_j^x = de som bor i landet i slutet av år x i åldern j

v_j^x = de icke-pensionärer som bor i landet i slutet av år x i åldern j

p_j^x = de pensionärer som bor i landet i slutet av år x i åldern j

$^*e_j^x$ = de nya pensionärerna under år x i åldern j

y_j^x = dödligheten under år x för dem som vid årets slut är i åldern j

f_j = dödlighetsförhöjningsfaktor enligt schablon, = 9 för åldrar under 50 år,
= 3 för åldrar mellan 50 och 60 år och = 1 för högre åldrar

X = vald lägsta ålder vid beräkningen

Antag att

$^*e_j^x = p_j^x - p_{j-1}^{x-1} \cdot (1 - f_j \cdot y_j^x)$ och

$v_{j-1}^{x-1} = z_{j-1}^{x-1} - p_{j-1}^{x-1}$

samt att pensioneringsbenägenheten e_j^x under året x i åldern j ges av formen:

$$e_j^x = ^*e_j^x / v_{j-1}^{x-1},$$

med $e_{70}^x = 1$. Pensioneringsrisken för den syntetiska kohorten under året x i åldern j följer av formeln

$$A_j^x = e_j^x \prod_{k=X}^{j-1} (1 - e_k^x - y_k^x)$$

och den faktiska pensionsåldern kan tolkas som ett vägt medeltal:

$$E_X^x = \left(\sum_{j=X}^{70} j A_j^x \right) / \sum_{j=X}^{70} A_j^x$$

www.pensionsmyndigheten.se

